

יכון בקריאת ששה פסוקים אלו שהם כנגד 1 דמילוי יוד דשם ב"ן להשאיר בו הארה מתוספת נשמה של שבת שעברה

א ואמר יי למשה אמר
לכהניא בני אהרן ותימר להון
על מית לא יסתאב בעמיה:
ב אלהן לקריביה דקריב ליה
לאמיה ולאבוהי ולבריה
ולברתיה ולאחיה: ג ולאחתי
בתלתא דקריבא ליה די

כא א ויאמר ידוה אל-משה אמר אל-
הכהנים בני אהרן ואמרת אלהם לנפש
לא-יטמא בעמיו: ב כי אם-לשאריו הקרב
אליו לאמו ולאביו ולבנו ולבתו ולאחיו:
ג ולאחיתו הבתולה הקרובה אליו אשר

21 (1) And the Lord said to Moshe, Say to the priests, Aharon's sons, and say to them: Let none [of you] defile himself for a dead person among his people — **(2)** Except for his relative who is close to him, his mother, his father, his son, his daughter, his brother; **(3)** And for his virgin sister who is close to him, who

RASHI

רש"י

21 (1) Say to the priests — [The seemingly superfluous repetition here:] “Say [to the priests ...] and say to them,” admonishes the adult [priests to be responsible] for the minors [that they too must separate themselves from impurity (Mizrachi)] (Yevamot 114a). **Aharon's sons** — [Had Scripture used just this expression,] I would have thought that even desecrated priests

(א) אמר אל-הכהנים. (יבמות פ"ה, תורת כהנים): אמר ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים. בני אהרן. יכול, חללים, תלמוד לומר: הכהנים. בני אהרן. אף בעלי מומין במשמע. בני אהרן. ולא בנות אהרן. לא-יטמא בעמיו. (תורת כהנים) בעוד שהמת בתוך עמיו יצא מת מצוה: (ב) כי אם-לשאריו. (תורת כהנים) אין "שאריו" אלא אשתו: (ג) הקרובה. לרבות את הארוסה (תורת כהנים,

[are included in this admonition to separate from impurity]. Scripture, however, states “the priests” to teach us [that the admonition only applies to non-desecrated priests]. **Aharon's sons** — [This expression] implicitly includes also priests who have defects. **Aharon's sons** — [Since Scripture states “sons,” the admonition does] not [include] Aharon's daughters [i.e., priests' daughters] (Torat Kohanim 21:1,2). **Let none [of you] defile himself [for a dead person] among his people** — [meaning:] While the dead person is among his people [and therefore has people, non-priests, to attend to the burial procedure]. This comes to exclude [from the prohibition a priest who comes across] a dead person for whom [no one is in calling distance to attend to his burial and thus] it is incumbent for people to attend to him (Torat Kohanim 21:4). **(2) Except for his relative [who is close to him]** — [The expression שארו “his relative” exclusively refers [here] to his wife (Torat Kohanim 21:5; Yevamot 22b). **(3) Who is close [to him]** — [This seemingly superfluous expression] comes to include the case [where the priest may defile himself for his deceased virgin sister, her being] betrothed [to a man, but not yet married] (Torat Kohanim 21:5; Yevamot 60a). **Who has not been with**

לֹא הוֹת לַגִּבֹּר לָהּ יִסְתַּאֲבֵב:
 ד לֹא יִסְתַּאֲבֵב רֶבֶא בְעֵמִיּוֹה
 לְאֶחָלוֹתֶיהָ: ה לֹא יִמְרִטוֹן מְרַט

לֹא-הִיתָה לְאִישׁ לָהּ יִטְמָא: ד לֹא יִטְמָא
 בְּעַל בְּעֵמִיו לְהַחֲלוֹ: ה לֹא-יִקְרַחַה קְרַחַה

has not been with a man — he may defile himself for her. (4) [But] a husband must not defile himself for [a wife who causes] his desecration [while she is] among his people. (5) They must not [as a gesture of mourning] make bald

RASHI

a man — *for relations* (see Yevamot 60a).

He may defile himself for her — [This expression teaches us that not only is he allowed to defile himself for her, but it is] an obligation [for him to do so] (Torat Kohanim 21:8; Sotah 3a). (4) **לֹא יִטְמָא בְּעַמִּיו** — [means:] *He must not defile himself for his [deceased] wife who was unfit for him, and by whom he was therefore desecrated* [from his holy priestly status.] while she was yet with him (Torat Kohanim 21:10; Yevamot 22b). And the following is the plain meaning of the verse: “A husband must not defile himself” for his relative [i.e., his wife], while

she is still “among his people,” i.e., while she has [non-priest] relatives who can attend to her burial, for she is therefore not under the category of an unattended deceased. And which relative [i.e., wife] are we dealing with here? [With a wife] “through whom he becomes desecrated (להחלו),” i.e., [because she was unfit to marry him,] he subsequently becomes desecrated from his priestly status [and is unfit to perform the Holy Service]. (5) **לֹא יִקְרַחוּ** — [means: They must not make bald patches on their heads,] as a gesture of mourning. But are not all Israelites warned against this practice [even non-priests (see Deuteronomy 14:1)]? [So is this separate warning here for priests not superfluous?] However, when referring to the Israelites, Scripture says (ibid.), “[Do not... make any baldness] between your eyes [for the dead].” Thus, [based on that verse alone,] one might [erroneously] think that the perpetrator is liable [only for making baldness “between the eyes” and] not anywhere else on the head. Scripture, therefore, says here [regarding priests] “[They must not make bald patches] on their heads” [teaching us that the prohibition applies to the entire head]. And we can extrapolate from priests to all Israelites through a gezeirah shavah [i.e., a Rabbinical tradition linking the laws of two otherwise unrelated verses or passages through common key words or phrases, as follows]: Here [regarding priests] Scripture uses the expression קרחה — bald patches, and there regarding Israelites, Scripture [also] uses the expression קרחה — bald patches. Thus, just as here [regarding priests, the prohibition applies to] the entire head, so

רש"י

יבמות (זו). אֲשֶׁר לֹא-הִיתָה לְאִישׁ. לְמִשְׁכַּב. לָהּ יִטְמָא. מִצְוָה (תורת כהנים, יבמות זו): (ד) לֹא יִטְמָא בְּעַל בְּעֵמִיו לְהַחֲלוֹ. לֹא יִטְמָא לְאֶשְׁתּוֹ פְּסוּלָה, שֶׁהוּא מְחַלֵּל בָּהּ בְּעוֹדָה עִמּוֹ. וְכֵן פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מְקַרָּא: לֹא יִטְמָא בְּעַל בְּשָׂאָרוֹ, בְּעוֹד שֶׁהִיא בְּתוֹךְ עִמּוּיָו, שִׁישׁ לָהּ קוֹבְרִין, שְׂאֵינָה מֵת מִצְוָה. וּבְאִיזָה 'שָׂאָר' אֲמַרְתִּי, בְּאוֹתוֹ שֶׁהוּא 'לְהַחֲלוֹ', לְהַחֲלוֹל הוּא מִכְהֻנָּתוֹ: (ה) לֹא-יִקְרַחַה קְרַחַה, (תורת כהנים) עַל מֵת וְהֵלֵא אִף יִשְׂרָאֵל הוֹדְהֵרוּ עַל כֶּךָ, אֲלֵא לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל (דברים, יד, א): "בֵּין עֵינֵיכֶם". יְכוּל, לֹא יְהֵא חֵיב עַל כָּל הָרָאשׁ, תִּלְמוּד לֹאמַר: "בְּרֵאשִׁים". וְיִלְמְדוּ יִשְׂרָאֵל מִכְהֻנִּים בְּגוֹרָה שָׁה: נֶאֱמַר בָּאֵן "קְרַחַה" וְנֶאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל "קְרַחַה",

בְּרִישָׁהוֹן וּפְאֵתָא דְדִקְנָהוֹן לֹא יִגְלַחוּ וּבְבִשְׂרָהוֹן לֹא יִתְבַּלּוּן חֲבוּל: וְקַדִּישִׁין יְהוֹן קַדָּם
בְּרִישָׁהוֹן וּפְאֵתָא זְקָנָם לֹא יִגְלַחוּ וּבְבִשְׂרָם לֹא יִשְׂרְטוּ שְׂרָטָת: וְקַדִּישִׁים יְהוֹן

patches on their heads, nor must they shave the edge of their beard, nor must they gouge cuts in their skin. (6) They must be holy to their God and they must

RASHI

רש"י

*too, it is understood [that the prohibition applies to] the entire head [regarding all Israelites], i.e., [one is prohibited] to make bald patches anywhere on the head [not just "between the eyes"]. And [in what context does this prohibition apply? Once again, the same gezeirah shavah links the two passages, as follows:] Just as there [regarding all Israelites, the prohibition applies to making bald patches as a gesture of mourning] over a dead person [(see ibid.), "Do not ... make any baldness ... for the dead"] — so too, here [regarding priests, the prohibition applies to making bald patches as a gesture of mourning] over a dead person (Torat Kohanim 21:11; Makkot 20a). **Nor must they shave the edge of their beard** — Since Scripture states in reference to all Israelites (Leviticus 19:27), "do not destroy [the edge of your beard]," one might [erroneously] think that [any form of "destruction" of the beard is prohibited, even] by removing [the hairs] with tweezers or scissors. Scripture, therefore, says here, לא יגלחו, "nor must they shave," i.e., the perpetrator is only liable if he used an instrument that has the functions of "shaving" (גלוח) and "destruction" (השחיתה) connected with it — that being a razor (Makkot 21a). **ובבשרם לא ישרטו שרטת** — ["nor must they make gouges in their skin." Why the double language here? Well,] since [when stating the same prohibition] regarding all Israelites, Scripture states (Leviticus 19:28), "Do not make cuts (ושרט) in your flesh for a person [who died]," [using the single expression (ושרט) rather than the double one] — then one might [erroneously] think, if someone made [several, e.g.,] five gouges [in his skin in mourning], that he would only be liable for [having transgressed] one [negative commandment]. Scripture, therefore, states here [the double expression teaching us that] one becomes liable for [transgressing separate negative commandments for] every individual gouge made. For this word here [שרטת, is seemingly] superfluous and thus is to be expounded [as above], as Scripture could have merely written לא ישרטו [ובבשרם] "nor must they gouge," in which case I would have known that it was referring to gouging a gouge [however, since it did use this double expression, it is expounded as above] (Torat Kohanim 21:12). (6) **They must be holy** —*

מה כאן בל הראש, אף להלן בל הראש במשמע, כל מקום שיקרח בראש, ומה להלן על מות, אף כאן על מות. ופאת זקנם לא יגלחו. לפי שנאמר בישראל (ויקרא, יט): "ולא תשחית". יכול, לקטו במלקט וברדיטני, לכך נאמר: "לא יגלחו", שאינו חיב אלא על דבר הקרוי "גלוח" ויש בו השחיתה, וזהו תער. ובבשרם לא ישרטו שרטת. לפי שנאמר בישראל (ויקרא יט, כח): "ושרט לנפש לא תתנו". יכול, שרט חמש שריטות לא יהא חיב אלא אחת, תלמוד לומר: "לא ישרטו שרטת" — לחיב על כל שריטה ושריטה; שתבה זו יתרה היא לדרש, שהיה לו לכתב: "לא ישרטו" — ואני יודע שהיא שרטת! (ו) קדשים יהיו. (תורת כהנים) על כרחם

אֱלֹהֵיהֶם וְלֹא יַחֲלוּן שְׁמָא
דְּאֱלֹהֵיהֶם אֲרִי יְת קַרְבְּנֵיָא דִּי?
קִרְבַּן אֱלֹהֵיהֶם אֲנֹן מִקְרִיבִין
וַיהִן קַדִּישִׁין:

לֹא־אֱלֹהֵיהֶם וְלֹא יַחֲלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי
אֶת־אֲשֵׁי יְדוּה לָחֵם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מִקְרִיבִים
וְהָיוּ קֹדֶשׁ:

not desecrate their God's Name, for they offer the fire-offerings of the Lord, the food-offering of their God, so they must be holy.

RASHI

רש"י

[Since Scripture does not state "They are holy," but rather "They must be holy," the meaning is that if priests wish to defile themselves over the dead and thereby desecrate their holiness, they will be made holy] against their will — the Court of law will [forcibly order them not to do so, thereby] sanctify them through this (Mizrachi; Torat Kohanim 21:13).

PROPHETS Ezekiel 44

נביאים יחזקאל פרק מד

טו וְכַהֲנָיָא לִיֹּאֵי בְנֵי צְדוֹק דִּי
נָטְרוּ יְת מִטְרַת מִקְדָּשִׁי
בְּמִטְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִבְּתַר
פּוֹלְחָנִי אֵינֹן יִתְקַרְבוּן
לְפּוֹלְחָנִי לְשִׁמְשָׁא קִדְמֵי
וַיִּשְׁמְשׁוּן עַל מִדְּבַחֵי לְקַרְבָּא
קִדְמֵי תֵרֵב וְדָם נִכְסַת קוֹדֶשִׁין
אָמַר יי אֱלֹהִים: טז אֵינֹן יַעֲלוּן
לְמִקְדָּשִׁי וְאֵינֹן יִתְקַרְבוּן
לְפִתְרוֹרֵי לָחֵם אֲפִיָּא לְשִׁמְשָׁא
קִדְמֵי וַיִּטְרוּן יְת מִטְרַת מִימְרֵי: יז וַיְהִי בְּמִיעֲלֵהוֹן לְתַרְעֵי דִרְתָּא גּוֹיְתָא לְבוּשֵׁי בּוּצָא יִלְבְּשׁוּ וְלֹא יְהִי

טו וְהַפְּהֵנִים הַלְוִיִּם בְּנֵי צְדוֹק אֲשֶׁר שָׁמְרוּ אֶת־
מִשְׁמַרְתּוֹ מִקְדָּשִׁי בְּתַעֲוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵעַלֵּי הַמִּזְבֵּחַ
יִקְרְבוּ אֵלַי לְשָׁרְתָנִי וְעַמְדוֹ לִפְנֵי הַהֲקָרִיב לִי חֶלֶב
וְדָם נְאֻם אֲדַנְנִי: טז הִמָּה יָבֹאוּ אֶל־מִקְדָּשִׁי וְהִמָּה
יִקְרְבוּ אֶל־שַׁלְחָנִי לְשָׁרְתָנִי וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמַרְתִּי:
יז וְהָיָה בְּבוֹאֵם אֶל־שַׁעְרֵי הַחֹצֵר הַפְּנִימִית בְּגָדֵי
פְשָׁתִים יִלְבְּשׁוּ וְלֹא־יַעֲלֶה עֲלֵיהֶם צֹמֵר בְּשָׂרְתָם
קִדְמֵי וַיִּטְרוּן יְת מִטְרַת מִימְרֵי: יז וַיְהִי בְּמִיעֲלֵהוֹן לְתַרְעֵי דִרְתָּא גּוֹיְתָא לְבוּשֵׁי בּוּצָא יִלְבְּשׁוּ וְלֹא יְהִי

(15) But the *kohanim*, the Levites, the sons of Zadok, who kept the charge of My Sanctuary when the Children of Israel went astray from Me, they shall come near Me to minister to Me, and they shall stand before Me to offer Me [sacrificial] fat and blood, says the Lord God. (16) They shall enter My Sanctuary, and they shall approach My table to minister to Me, and they shall keep My charge. (17) And it shall be, when they enter the gates of the Inner Court, they shall be clothed with linen garments, and no wool shall be upon

RASHI

רש"י

(17) The gates of the Inner Court — The שַׁעְרֵי הַחֹצֵר הַפְּנִימִית. לִפְנֵי וְלִפְנֵים בְּיֹם הַכַּפּוּרִים: לֹא יַעֲלֶה עֲלֵיהֶם צֹמֵר. תִּכְבַּלַת שְׁהִיָּה

[wool] that was in the me'il [robe] and avnet [girdle].

WRITINGS Proverbs 27

כתובים משלי פרק כז

יב ערימא חזא בישתא ומטשי
 ושברי עברין עלה וחסרין:
 יג מתנסיב מרטוטי דמן
 דעריב לנזכרא ועל אפי
 נזכריא משכנייה: יד דמברך
 לתבריה בקלא רמא בצפרא
 בקידומא לוטתא תתחשיב
 ליה: טו איך דלפא דנטף
 ביומא דסגריא היכנא אתתא
 תגרנותא דנציא: טז רוזא

יב עָרוֹם רָאָה רָעָה נִסְתָּר עֲבָרָיו נֶעֱנָשׁוּ:
 יג קַח־בְּגָדוֹ פִּי־עָרֵב זֶר וּבַעַד נִכְרִיָּה חִבְּלָהּ:
 יד מִבְּרַךְ רֵעֵהוּ בְּקוֹל גְּדוֹל בִּבְקָר הַשָּׂפִים קִלְלָהּ
 יה תַּחֲשֹׁב לוֹ: טו דִּלְךָ הַנְּטָף וְטוֹרֵד אֶת בְּנֵי הַבַּיִת: בְּיוֹם
 סִגְרִיר שֶׁהִבֵּל נִסְגְּרִים: וְאִשְׁתׁ מְדוֹנָיִם נִשְׁתָּוָה:
 זז צַפְנִיָּה צַפֵּן־רוּחַ וְשֶׁמֶן יְמִינֹו יִקְרָא: יח בְּרוֹזַל בִּבְרוֹזַל יַחַד וְאִישׁ יַחַד
 פְּנִי־רֵעֵהוּ:

גרביתא קשיא ובשמא דימינא מתקריא: יז פרזלא בפרזלא לטיש וגברא לטש אפיה דחבריה:

(12) A cunning man saw harm and hid, but fools passed and were punished.
 (13) Take his garment because he stood surety for a stranger, and hold him in
 pledge for an alien woman. (14) If one blesses his friend in a loud voice early
 every morning, it shall be considered a curse for him. (15) A constant dripping
 on a rainy day, and a quarrelsome woman, are alike. (16) He who guards her
 guards the wind, and he calls the oil of his right hand. (17) Iron sharpens iron,
 and a man sharpens the countenance of his friend.

RASHI

רש"י

(12) **A cunning man saw** — *the punishment for sin. And hid* — *from doing it. And were punished* — *They suffered loss.* (13) **Because he stood surety for a stranger** — *He brings about that the judge should say [to the creditor], Take his garment.* (14) **If one blesses his friend** — *Someone blesses his friend daily, the blessing is converted into a curse, for people say about him that he is generous with his money and wealthy, and everyone comes and borrows from him.* (15) **Dripping** — *Rain that drips [and leaks into the house] and troubles the inhabitants of the house.* **On a rainy [סגריר] day** — *When all are shut [nisgarim] in their houses. And a quarrelsome woman, are alike* — *They are both the same.* (16) **He who guards her guards the wind** — *He who thinks to watch and keep her from her evil. Guards the wind* — *I.e., something which is impossible. And he calls the oil of his right hand* — *He calls leprosy to come upon him [until he drives her out] like a metzora [leper], who is purified with oil [on the thumb of his right hand].* (17) **יחד** — *Sharpens it [i.e., Sages sharpen each other when discussing Torah].*

(יב) עָרוֹם רָאָה. עֲבָרָיו שֶׁל עֲבָרָה: נִסְתָּר. מְלַעֲשׂוֹתָהּ: נֶעֱנָשׁוּ. וְנִפְסְדוּ: (יג) פִּי עָרֵב זֶר. גוֹרֵם שְׂיֵאמֵר הַדֵּין קַח בְּגָדוֹ: (יד) מִבְּרַךְ רֵעֵהוּ. מִשְׁבַּח אֶת חֲבֵרוֹ יוֹם יוֹם הַבְּרָכָה נִהְפָּכָה לְקִלְלָהּ שְׂאוּמְרִים עֲלָיו שֶׁהוּא וְהָרֵן וְעֵשִׂיר וְהַבֵּל בְּאֵין לְשֵׁאל מִמֶּנּוּ: (טו) דִּלְךָ. גֶּשֶׁם הַנְּטָף וְטוֹרֵד אֶת בְּנֵי הַבַּיִת: בְּיוֹם סִגְרִיר. שֶׁהִבֵּל נִסְגְּרִים: וְאִשְׁתׁ מְדוֹנָיִם נִשְׁתָּוָה. שְׁנֵיהֶם שׂוּיִם: (טז) צַפְנִיָּה צַפֵּן־רוּחַ. מִי שֶׁסּוֹבֵר לְשִׁמְרָה וְלִצְפִּנָּה מִרְעָתָה: צַפֵּן רוּחַ. כְּלוֹמֵר דְּבַר שְׂאֵי אֲפֹשֶׁר הוּא: וְשֶׁמֶן יְמִינֹו יִקְרָא. קוֹרָא הַצֵּרְעַת לְבוֹא עֲלָיו כְּמַצְרַע הַמְּסַתֵּר בְּשֶׁמֶן: (יז) יַחַד. מִחֲדָדוֹ:

Mishnah Kilayim, chapter 7

משנה כלאים פרק ז

(1) If one has planted the shoot of a [growing] vine into the ground [i.e., he bends a portion of the vine and buries it under earth in order that it will grow into a separate vine (our Mishnah is talking about a case where he stretched and planted the shoot at least six handbreadths away from the original roots)];

if there aren't three handbreadths of soil over it, he may not plant other seed there even if he planted it in [the outer shell of] a [hallowed and dried out] gourd [had the gourd shell not been dried out, the planting of the vine-shoot within the gourd, on its own, would constitute *kilayim*] or in an earthenware pipe [since the roots of the plants subsequently planted on top of the vine-shoot will grow through the shell or pipe and will reach the roots of the buried vine-shoot]. If he bent and planted the shoot of a [growing] vine into the ground in a rock, then, even if there is only the equivalent of three fingers of soil over it, it is permitted to plant seed above it. A bent vine-shoot in a vineyard [i.e., naturally bent in such a way that it gives the appearance of being planted as in the cases above (see Tosfot Anshei Shem)], its service-border [the required six handbreadths for a buffer between a vine and other produce] is measured from the second root [i.e., the place where it has the appearance as if it were bent and planted; this applies only to a case where the first and actual root is not seen; however, if the actual root is seen, then its buffer is measured from the first root]. (2) If one has [bent and] planted the shoots of three [growing] vines into the ground so that their [original] stems are visible [as well as the continuation of these emerging above ground, so that the three vines now have the appearance of being six vines], Rabbi Eliezer ben Zadok said: If there is a space

רבנו עובדיה מברטנורא

א המבריך את הגפן בארץ. ועוברת ההברכה חוץ לששה טפחים דבתוך ששה טפחים אפילו יש עפר על גבה שלשה טפחים אסור משום עבודת גפן יחידית: **לא יביא זרע עליה.** אבל מן הצד מותר דזרעים לצדדים לא משתרשי אלא שעושין העפר תיחוח ומלקין יסודות הכותל כשזרעים אצלו אבל אין השרשרים שלהן הולכין מן הצד. וטעמא דלא יביא זרע על הגפן המורכבת אפילו חוץ לעבודתה לפי שהגפן רך ונכנסים שרשי הזרעים בגפן והוי הרכבת ירק באילן אבל שאר אילנות שאינן רכין שרי: **אפילו הבריכה בדלעת או בסילון.** שתחב הגפן בתוך הדלעת או בתוך הסילון אסור משום דשרשי הזרעים נוקבים ומפלשין עד הגפן כשאין על גבה ג' טפחים עפר, ומשום זרעים בדלעת לא מתסר כגון שהדלעת יבשה: **סילון.** צינור ומרזב וסילון, אחד הוא. ובסילון של חרס דוקא מיירי דבסילון של מתכת אין צריך עפר שלשה טפחים: **הבריכה בסלע.** קשה, דסלע רך (מתפלש) ונפתח מן השרשים: **הארכובה שבגפן.** גפן עקומה ונכפפת על גבי קרקע וחזרת ונוקפת כמין ארכובה עקומה כשבאים למדוד ששה טפחים שהן עבודת גפן יחידית מודדין מן העיקר השני ממקום שהוא חוזר חוקף והני מילי כשאין העיקר הראשון נראה אלא דומה כאילו היא נטועה במקום כפיפתה אבל אם העיקר הראשון נראה וניכר שהוא שורש הגפן העקומה אין מודדין אלא מן העיקר הראשון: **ב המבריך שלש גפנים.** דרך המבריך כשיוצאין שתי זמורות מגפן אחת חופר בארץ ומשכיב הזמורה תחת הקרקע באותה גומא ומוציא ראשה מצד אחר ונעשית גפן. נמצא משלש גפנים עושים שש והוא הדין דהוה מצי למתני (המרכיב) (צ"ל המבריך) שתי גפנים משלש דבהכי הוה כרס דהא איכא שתיים כנגד שתיים ואחת יוצאת זנב: **ועיקריהן נראין.** שלא

between [them not smaller than] four and not larger than eight cubits, they combine [to become a full-fledged vineyard and require a service border of four cubits before planting nearby], if not, they do not combine. If a vine is withered, it is [still, Rabbinically] prohibited [to plant nearby without a proper buffer], but it does not prohibit [the seed as *kilayim*]. Rabbi Meir says: The same [law] applies to a cotton-plant, in that it is [Rabbinically] forbidden [to plant near a cotton-plant,] but it does not prohibit [since cotton plants are not considered grape-vines]. Rabbi Eliezer ben Zadok said in his name: [If one bent and planted grape-shoots and did not cover them with three handbreadths of earth,] it is forbidden [to plant] above the vine too, but it does not prohibit. (3) In the following [cases planting is forbidden] but [the subsequent produce] is not prohibited as *kilayim* [i.e., the produce does not have to be burned]. The remainder of an inadequate *karachat* [(See *Kilayim* 4:1,2, Chok vol. 5, pg. 413, regarding a bare patch in a vineyard in which one may plant other seeds; it should measure 16 cubits; if, however, it only measured 15 cubits this is an inadequate *karachat*.) The case our Mishnah is referring to is the one where he left 4 cubits from the opposing vines of either sides and planted the remaining 7 cubits], the remainder of an inadequate *mechol* [(see *ibid*) a *mechol* i.e., the unsown outer edges of a vineyard should measure 12 cubits in order to introduce other seed; here it measured 11 cubits] of a vineyard, the remainder of an inadequate *Aris*-gap [i.e., less than the required 8 cubits between vines on the opposite ends of a fence (see *Kilayim* 6:6)], the ground under the open vine-free area of a trellis (see *ibid* 6:3) [in all these cases, planting is forbidden but the subsequent produce is not prohibited as *kilayim*]. But [the ground] beneath a vine and in the service border of a single vine [i.e., the six handbreadths] and the four cubits [of service border] of a vineyard [if one planted in them

אליעזר ברבי צדוק אומר, אם יש ביניהם מארבע אמות ועד שמונה, הרי אלו מצטרפות, ואם לאו, אינן מצטרפות. גפן שיבשה, אסורה ואינה מקדשת. רבי מאיר אומר, אף צמר גפן אסור ואינו מקדש. רבי אליעזר ברבי צדוק אומר משמו, אף על גבי הגפן אסור ואינו מקדש: ג אלו אוסרין ולא מקדשין. מותר הרבן הכרם, מותר מחול הכרם, מותר פסקי ערים, מותר אפיפירות. אבל תחת הגפן, ועבודת הגפן, וארבע אמות שבכרם, הרי אלו מקדשות:

רבנו עובדיה מברטנורא

השכיב כל הגפן בקרקע (דאם כן) וצ"ל דאם לא כן לא היו שלש עושין שש גפנים אלא שהניח העיקר ועשה מגפן אחת שתי גפנים: **אם יש**. בין גפן לגפן לא פחות מארבע ולא יותר משמונה מצטרפות ואף על פי ששתים יונקות משורש אחד חשבינן כשתי גפנים: **גפן שיבשה אסורה**. אסור לזרוע בתוך עבודתה משום מראית העין ואם זרע אינה מקדשת ולא מבעיא בחורף שאסור לזרוע תחתיה דאיכא למיחש למראית העין שכל הגפנים נראים כיבשים אלא אפילו בקיץ דניכר שהיא יבשה אסור משום דגם בקיץ איכא גפנים שנושרין עליהן ונראים כיבשים והן אינן יבשים: **צמר הגפן**. מוך שקורין קוטון ואילן שלו דומה לגפן, אסור ואינו מקדש לפי שאינו מין זרעים: **אף על גבי הגפן**. אם זרע על גבי הגפן המוברכת בקרקע ואין על גבה עפר שלשה טפחים אסור ואינו מקדש. ואין הלכה כר' מאיר ולא כר' אליעזר בר' צדוק שאמר משמו: **ג אלו אוסרים**. המקום לזרוע בו: **ולא מקדשים**. שאם זרע אין הזרע טעון שריפה: **מותר הרבן הכרם**. כגון הא דתנן לעיל קרחת הכרם שש עשרה אמה אם לא היו שם אלא חמש עשרה אמה זרע שבע אמות לא קידש. וכן מותר מחול הכרם שתיים עשרה אמה אם לא היו שם אלא אחת עשרה אמה והרחיק ארבע אמות מן הכרם זרע את המותר לא קידש: **מותר פסקי ערים**. דתנן בפרקין דלעיל אם יש שם (שמונה) אמות לא יביא זרע לשם ואם הרחיק ששה טפחים מכאן וששה טפחים מכאן זרע את המותר לא קידש. ופסקי ערים דנקט לרבנותא ואף על פי שיש ערים מכאן וערים מכאן, וכל שכן בערים אחד: **מותר אפיפירות**. דתנן בפרקין דלעיל לא יביא זרע אל תחת המותר, אם הביא לא קידש: **אבל תחת הגפן**. כגון זמורה שנמשכה חוץ לעבודת הגפן זרע תחתיה: **ועבודת**

the subsequent produce] is prohibited [as *kilayim*]. (4) (5) If one causes his vine to bend into the standing grain of his neighbor, he renders [that grain] prohibited [as *kilayim*] and he is responsible for it. Rabbi Yose and Rabbi Shimon say: A person can not prohibit [as *kilayim*] that which does not belong to him [since the verse states “Do not sow **your** vineyard (together with) a mixed variety of species,” (Deuteronomy 22:9)]. Rabbi Yose said It once happened that a man planted seed

in his vineyard during *shemittah* and the matter came before Rabbi Akiva who said: A person can not condemn [as *kilayim*] that which is not his own [i.e., Rabbi Akiva did not prohibit as *kilayim*, since during *shemittah*, land is considered as being ownerless. The *halachah* does not follow Rabbis Yose, Shimon and Akiva.] (6) If an *Anas* [land-thief] planted seeds in a [stolen] vineyard and it then left his possession [i.e., the rightful owner threw him out] the latter should cut it down even on *chol hamoed* [the Rabbis permitted this, so that it should not appear as if he is keeping and maintaining *kilayim* in his field]. Up to what amount should he pay the workers [extra, in order to do it quickly, on *chol hamoed*]? Up to a third. If [they demand] more than this, he should cut it in his usual way even if he does so after the Festival. From what stage [onwards] is one termed an *Anas* [i.e., according to Rabbis Yose, Shimon and Akiva, when is the field considered the thief's insofar as prohibiting it as *kilayim* when planted with other seed]? From such time as [the name of the original owner] has sunk [i.e., been forgotten and the field is now referred to in the name of the thief]. (7) If a windstorm has blown vine-shoots [so that they are now] bent and hanging over [standing] grain, one should immediately cut them off; if an accident happened [i.e. he couldn't cut them off], it [the

רבנו עובדיה מברטנורא

הגפן. ששה טפחים שהם עבודת הגפן יחידית; ועבודת הכרם. ארבע אמות: ד' ה' וחיוב באחריותו. לשלם לו את תבואתו ואפילו למאן דלא דאין דינא דגרמי שאני הכא דקא עביד מעשה בידים: אין אדם מקדש דבר שאינו שלו. ולא דמי לשאר איסורים שבתורה כגון הנותן חלב ודם בקדירת חבירו או בשל בשר בחלב של חבירו דאוסרן, דשאני כלאים דכתיב בהו (וברים נב) לא תזרע כרמך כלאים דמשמע כרמך ולא כרם אחר, ורבנן אמרי לא תזרע כרמך אין לי אלא כרמך כרם אחר מנין תלמוד לומר כלאים מכל מקום ואין הלכה כר' יוסי ולא כרבי שמעון ולא כרבי עקיבא: בשמיטה. אין לו בהם קנין גמור שהכל הפקר ואינו חשוב כשלו: ו' האנס. שגול כרם זורעו: ויצא מלפניו. שחזר הכרם לבעליו כשהוא זורע: קוצרו אפילו במועד. ואף על פי שאינו דבר האבד שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו אף על פי כן מפני מראית העין התירו לקצור במועד שלא יהא נראה כמקיים כלאים בכרם, אי נמי אם הוא ירא שמוא יוסיף מאתים במועד או הוי דבר האבד דאף על גב דהאנס לא אסרן דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו מכל מקום אם הוסיפו מאתים לאחר שחזרה לבעלים קידש דלא גרע מלכשאחזור אלקטנו או סיערתו הרוח לפניו דתנן לעיל שקידש: עד שלישי. אית דמפרשי עד שלישי בשכר הפועלים שאם לא מצא פועלים אלא בשליש יותר על שכרן הראוי, יתן, כדי שיעקור הכלאים מיד. יותר על זה, לא יתן, אלא קוצר כדרכן אף על פי שהכלאים משתזין בכרם. ואית דמפרשי עד שלישי ממה ששוין פירות הכרם ותבואת השדה יתן לפועלים כדי לעקור הכלאים מיד. יותר משליש שווי פירות הכרם ותבואת הזרע, לא יתן אלא ימתין עד שיקצור כדרכו: מאימתי נקרא אנס. כלומר מאימתי נקרא הכרם על שם האנס להחשב כשלו לאסרו בזריעה: משישקע. שם הבעלים מן הכרם ויקרא על שם הגולן מאותה שעה תהיה

ד' ה' המסכך את גפנו על גבי תבואתו של חברו, הרי זה קדש, וחיוב באחריותו. רבי יוסי ורבי שמעון אמרים, אין אדם מקדש דבר שאינו שלו. אמר רבי יוסי, מעשה באחד שזרע את כרמו בשביעית, ובא מעשה לפני רבי עקיבא, ואמר, אין אדם מקדש דבר שאינו שלו: ו' האנס שזרע את הכרם ויצא מלפניו, קוצרו אפילו במועד. עד כמה הוא נותן לפועלים. עד שלישי. יתר מכאן, קוצר כדרכו והולך אפילו לאחר המועד. מאימתי הוא נקרא אנס. משישקע: ז' הרוח שעלעלה את הגפנים על גבי תבואה, יגדר מיד. אם ארעו אנס,

produce] is permitted. If grain is bent [and the ears reach] beneath a vine, likewise in the case of vegetables one should turn them back but [if this has not been done] it does prohibit [as *kilayim*, (it only becomes prohibited when a majority of the standing grain is under the vine but in our case here, the tip reaches under the vine, while the majority of the grain is not under the vine)]. From what stage

does grain become prohibited as *kilayim*? From the time it has struck root [other versions read "from when they grew a third of their final size"]. And grapes? From the time they become as large as white beans [i.e., if one planted grapes near some produce, if the produce has not yet grown a third, or if the grapes had not yet grown to the size of white beans when he pulled the produce out, the grapes are not prohibited]. Grain which has become thoroughly dry and grapes which have become fully ripe are not liable to become prohibited [as *kilayim*]. (8) [Seed sown in a] flowerpot with a hole on the bottom [the size of which would allow a root to grow through the hole] prohibits [as *kilayim*] in a vineyard [or in the service border, i.e., within 4 cubits of the vineyard]; if the flowerpot does not have a hole on the bottom, it does not prohibit [as *kilayim*]. Rabbi Shimon however states: [The sowing of seed in] either one or the other is forbidden but it does not [in the event that he did plant it] prohibit [as *kilayim*]. If one carries a flowerpot with a hole on its bottom through a vineyard [i.e. under the vines], then if [the produce which is growing in the flowerpot] has grown a two-hundredth part [while underneath the vines], it is forbidden [as *kilayim*].

רבנו עובדיה מברטנורא

הכרם חשובה כשלו ויקדש כל מה שיוצע בה: **ז הרוח שעל עלה**. שסיערה. רוח סערה מתרגמין רוח עלעלא: **יגדור**. כמו גודר בתמרים כלומר יחתוך וילקוט: **וכן בירק**. (הנטוה) תחת הגפן: **יחזיר**. התבואה והירק למקומו; ואינו מקדש: אם לא החזיר אינו מקדש דהא דתנן לעיל תחת הגפן אוסר ומקדש היינו כשעיקר התבואה תחת הגפן אבל כשעיקר התבואה עומדת חוץ לגפן ונטוה תחת הגפן אינו מקדש: **משתשריש**. משענה שיתפשטו שרשים בקרקע. ואית דגרסי משתשליש כלומר משתביא שלישי דרחמנא אמר (שם) ותבואת הכרם ופחות משליש לא מקרי תבואה: **וענבים משיעשו כפול הלבן**. שאם זרע תבואה או ירק בכרם שלא הגיעו ענביו להיות כפול הלבן ועקר הזרע קודם שיגיעו הענבים להיות כפול הלבן הרי זה לא קידש וכן ענבים שנעשו כפול הלבן זרע בצדן תבואה או ירק ולקט הזרע קודם שישריש או קודם שיביא שלישי למאן דגרסי משתשליש הרי זה לא קידש: **תבואה שיבשה כל צרכה וענבים שבשלו כל צרכן**. ונטע גפן בצד התבואה שיבשה כל צרכה או זרע בצד (הענבים שבשלו) כל צרכן אינן מקדשות דאמר קרא (דברים כב) פן תקדש המלאה הזרע אשר תזרע ותבואת הכרם, אינו מקדש עד שיהיה שם מלאת זרע ותבואת כרם. ותבואה וירק שלא השרישו או שלא הביאו שלישי לא הגיעו לכלל מלאת זרע וכן לאחר שיבשו שוב אינן קרויין מלאת זרע. וענבים קודם שיגיעו להיות כפול הלבן או לאחר שבשלו כל צרכן, אינן קרויין תבואת כרם: **ז עציץ נקוב**. שיש בו נקב כדי שורש קטן זרע בתוכו: **מקדש בכרם**. אם הניחו בכרם או בארבע אמות של עבודת הכרם מקדש כאילו נזרע בארץ: **אוסרין ולא מקדשין**. לא יביא זרע לתוכו לכתחילה ואם הביא לא קידש דלא הוי כזורע בארץ. ואין הלכה כר' שמעון: **המעביר עציץ נקוב בכרם**. עציץ נקוב שיש בו תבואה שהביאה שלישי והעבירו בכרם שיש בו ענבים כפול הלבן ולא הניחו בארץ אלא העבירו תחת הגפנים בלבד אם הוסיפו הזרעים בדרך העברתו חלק ממאתים על מה שהיו תחילה אסור הזרע שבעציץ אבל הגפנים לא קדשו כיון שלא הניחו בקרקע ולעיל בפרק כרם שחרב פירשנו כיצד רואין אם הוסיף אחד ממאתים:

Gemara Berakhot 31a

גמרא ברכות דף לא.

Rabbi Yochanan said in the name of Rabbi Shimon bar Yochoi: It is forbidden for a man to fill his mouth with laughter in this world, because it says, "Then will our mouth be filled with laughter and our tongue with singing." (Psalms 126:2) When will that be? At the time when "they shall say among the nations, The Lord has done great things with these." (ibid.) It was related of Resh Lakish that he never again filled his mouth with laughter after he heard this saying from Rabbi Yochanan his teacher. Our Rabbis taught: A man should not stand to say the [Amidah] prayer either immediately after trying a case or immediately after a [discussion on a point of] *halachah* [because through thinking of it he may be unable to concentrate on his prayer], but he may do so after a halachic decision which admits of no discussion. Abbaye said: Such a one as [this one] of Rabbi Zeira; for Rabbi Zeira said: The daughters of Israel have undertaken to be so strict with themselves that if they see a drop of blood no bigger than a mustard seed they wait seven [clean] days after it [though Scripture requires this only if they saw three issues]. Our Rabbis taught: One should not stand to say the [Amidah] prayer while immersed in sorrow, or idleness, or laughter, or chatter or frivolity, or idle talk, but only while still rejoicing in the performance of some religious act [i.e., consoling words of Torah, such as appending his prayer to the mention of the redemption from Egypt (*Shacharit*), to the praise and consolation in *Ashrei* (*Minchah*), or to the appropriate passages preceding (*Arvit*)]. Similarly, a man before taking leave of his fellow should not finish off with ordinary conversation, or joking, or frivolity, or idle talk, but with some matter of *halachah*. For so we find with the early prophets that they concluded their exhortations with words of praise and comfort. And so Mari the grandson of Rabbi Huna the son of Rabbi Yirmiyahu bar Abba learned: Before taking leave of his fellow a man should always finish with a matter of *halachah*, so that he should remember him thereby.

זוהר אמור דף פ"ח ע"א

תא תזי בשעתא דבר נש קאים למיהד ליהווא עלמא והוא בבי מרעיה אתיין עליה תלת שלוחין וקמי תמן מה דלא יכיל בר נש למחמי כד איהו בהאי עלמא. והווא יומא יומא דדינא עלאה. הוא דמלכא בעי פקדונא דיליה. וכפאה ההוא בר נש דפקדוניה אתיב למלכא כמא דאתיהיב ליה בגנייה.

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה. שנאמר (תהלים קכו) אז ימלא שחוק פיני ולשוננו רנה. אימתי בזמן שיאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה. אמרו עליו על ריש לקיש שממיו לא מלא שחוק פיו בעולם הזה מכי שמעה מרבי יוחנן רביה. תנו רבנן אין עומדין להתפלל לא מתוך דין ולא מתוך דבר הלכה אלא מתוך הלכה פסוקה. והיכי דמי הלכה פסוקה אמר אביי כי הא דרבי זירא דאמר רבי זירא בנות ישראל החמירו על עצמן דאפילו רואות טיפת דם כחרדל יושבות עליה שבעה נקיים. תנו רבנן אין עומדין להתפלל לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות ולא מתוך שחוק ולא מתוך שיחה ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך שמחה של מצוה. וכן לא יפטר אדם מחבירו לא מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך דבר הלכה. שכן מצינו בנביאים הראשונים שסיימו דבריהם בדברי שבח ותנחומין. וכן תנא מרי בר בריה דרב הונא בריה דרבי ירמיה בר אבא אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זוכרהו:

אי הווא פקדונא אַתְּנָנָה בְּטוֹפֵי גוֹפֵא מַה יִּמָּא לְמַאֲרֵי פִקְדוֹנָא. זָקַף עֵינָיו וְחָמִי לְמַלְאֲךְ הַמּוֹת קָאִים קָמִיה וְסִיפִיה שְׁלִיפָא בִּידֵיה קַסְטֵר בְּקַמְרִין בְּקוֹמְטָא דְהָהוּא בַר נֶשׁ וְלִית לֵה לְנַפְשָׁא קִשְׁיוּ בְּכֵלָא כְּפָרִישׁוּ דִּילָה מִן גּוֹפֵא וּבַר נֶשׁ לֹא מִית עַד דְּחָמִי לְשִׁכְנִיתָא וּמִגּוּ סִגְיָאוֹת תִּיאוּבָתָא דְשִׁכְנִיתָא נַפְשָׁא נִפְקַת לְקַבְלָא לְשִׁכְנִיתָא. בְּתֵר דְנִפְקָה מָאן אִיהִי נַפְשָׁא דְאַתְדַּבֵּק בָּהּ וְתַתְּקַבֵּל בְּגוֹפֵא (ס"א בְּגוּוּה) וְהָא אוּקְמוּהָ לְהַנִּי מִלֵּי. בְּתֵר דְנִפְקָה נַפְשָׁא מִן גּוֹפֵא וְאַשְׁתָּאֵר גּוֹפֵא בְּלֹא רוּחָא אֲסִיר לְמַשְׁבַּק לִיה בְּלֹא קְבוּרָתָא דְכַתִּיב (דברים כא) לֹא תִלִּין נְבֻלְתוֹ עַל הָעֵץ כִּי קָבַר תִּקְבְּרֵנוּ בַּיּוֹם הַהוּא. בְּגִין דְּמִיתָא דִּישְׁתְּהִי אַרְבַּעָה וְעֶשְׂרִים שָׁעוֹת דְּאִינוּן יוֹמָם וְלַיְלָה בְּלֹא קְבוּרָתָא יְהִיב חֲלִישׁוֹתָא בְּשִׁיפּוֹ דְרַתִּיכָא וּמַעֲכַב עֲבִידָתָא דְקַדְשָׁא בְּרִידָה הוּא מְלַמְעַבַּד. דְּאַפְשֵׁר דְקַדְשָׁא בְּרִידָה הוּא גִזֵּר עֲלֵיה בְּגִין לְמִיתֵיה בְּגִלְגּוּלָא אַחְרָא מִיד בְּהָהוּא יוֹמָא דְאַתְפֹּטֵר לְאוֹטְבָא לִיה. וְכַל זְמַנָּא דְלֹא אַתְקַבֵּר גּוֹפֵא נִשְׁמַתָּא לְאוּ עֲאֵלַת קָמִי קַדְשָׁא בְּרִידָה הוּא וְלֹא יִכְלָא לְמַחֲוֵי בְּגוֹפֵא אַחְרָא בְּגִלְגּוּלָא תְּנִינָא דְלֹא יְהִיב לְנִשְׁמַתָּא גּוֹפֵא אַחְרָא עַד דִּיתְקַבֵּר קַדְמָאָה וְדָא דְמִי לְבַר נֶשׁ דְּמִיתָה אַתְתִּיהָ לֹא אַתְחִזִּי לִיה לְמִסְבַּ אַתְתָּא אַחְרָא עַד דְקַבֵּר לְקַדְמָתָא וּבְגִין דָּא אַמְרָה אוּרִיתָא לֹא תִלִּין נְבֻלְתוֹ עַל הָעֵץ. דְבַר אַחַר כִּד אַתְפְּרָשָׁא נִשְׁמַתָּא מִן גּוֹפֵא וּבְעִיָא לְמִיזַל לְהָהוּא עֲלָמָא לֹא תִעוּל לְהָהוּא עֲלָמָא עַד דִּיהִבִּין לֵה גּוֹפֵא אַחְרָא מְנַהֲרָא וּלְבַתֵּר יִכְלָא לְמִיעַל. וּמֵאַלְהִי תְּנַדַּע דְהוּוּ לִיה תְּרִין גּוֹפִין חַד דְּבִיה אַתְחִזִּי לְתַתָּא לְבְנֵי נֶשָׂא וְחַד דְּבִיה אַתְחִזִּי לְעִילָא בִּין מְלֹאכִין עֲלֵאִין קַדִּישִׁין. וְכַל מַה דְּגוֹפֵא לֹא אַתְקַבֵּר עֲשָׂרָה הוּא לְנִשְׁמַתָּא וְרוּחַ מְסַאֲבָא אֲזַדְמֵן לְשִׁרְיָא עֲלוּי וּלְסַאֲבָא לְהָהוּא גּוֹפֵא. וּבְגִין דְהָהוּא רוּחַ מְסַאֲבָא אֲזַדְמֵן לֹא לְבְעִי לִיה לְאִינִישׁ לְמִיבַת הָהוּא גּוֹפֵא לִילָא חַד בְּגִין דְרוּחַ מְסַאֲבָא אֲשַׁתְּכַח בְּלִילָא וְאַשְׁתַּמַּח בְּכַל אַרְעָא לֹא שְׂכָחָא גּוֹפֵא בְּלֹא נַפְשָׁא לְסַאֲבָא לִיה וְאַשְׁתַּאֲב יַתִּיר. וְעַל דָּא אֲזַחֵר לְכַהֲנֵי וְאַמֵּר לְנַפְשָׁא לֹא יִטְמָא בְּעַמְוִי. בְּגִין דְּאִינוּן קַדִּישִׁין וְלֹא יִשְׂרִי עֲלֵיהוּ רוּחַ מְסַאֲבָא וְלֹא יִסְתַּאֲבוּן;

Yosef Le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Rabbeinu Yonah, Sha'arei Teshuvah, 6b

שערי תשובה לרבינו יונה דף ו ע"ב

One should cause others to repent from sin to the extent that he is able, as it says [in the plural], “Repent and [והשיבו] — cause others to] return from all your sins.” (Ezekiel 18:30) From this, we learn that this is one of the essentials of repentance. And it says, “You must surely rebuke your fellow but do not bear a sin on account of him.” (Leviticus 19:17) From this we learn that if he does not admonish him, he will be punished for his sins. And King David, peace be upon him, said in the Psalm on repentance, “I will teach sinners Your ways, and transgressors will return to You.” (Psalms 51:15) With this we have completed our discussion on the essentials of repentance. And now, turn your attention to examining things that obstruct repentance. By this I mean, that if someone shirks the yoke

צָרִיף לְהַשִּׁיב רַבִּים מֵעוֹן כַּאֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יְדוֹ שְׁנֵאמַר (יחזקאל יח) שׁוּבוּ וְהִשִּׁיבוּ מֵעַל כֹּל פְּשָׁעֵיכֶם לְמַדְנוּ בִּי זֶה מֵעִיקְרֵי הַתְּשׁוּבָה וְנֵאמַר (ויקרא ט) הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתְךָ וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא לְמַדְנוּ בִּי אִם לֹא יוֹכִיחֵנוּ יַעֲנֵשׁ עַל חֲטָאֵינוּ. וְדוּד הַמְלָךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם אָמַר בְּמִזְמוֹר הַתְּשׁוּבָה (תהלים נא) אֲלַמְּדָה פּוֹשְׁעִים דְרַכִּיךָ וְחֲטָאִים אֲלִיךָ לְשׁוּבוּ הִנֵּה הַשְּׁלֵמָנוּ בִּיאוֹר עִיקְרֵי הַתְּשׁוּבָה. וְעַתָּה שִׁים עַל לְבָבְךָ לְהַתְּבוּנָה בְּדְבָרִים הַמַּעֲכָבִים אֶת הַתְּשׁוּבָה רְצוּנֵי

regarding one sin and stumbles over it continually, repentance is difficult for him. If you have continually stumbled over one of them, strengthen yourself to pour out your words before God, entreat and engage in much prayer, and gird yourself with strength to fulfill every aspect of the essentials of repentance. Increase your awareness of them every day with your complete heart and soul, with fear and love, and you will find clemency and will be subject to [His] mercy. I will mention to you that which our Rabbis said regarding this. Our Rabbis, of blessed memory, said that twenty-four things obstruct repentance. They are: tale-bearing; slanderous gossip; being hot-tempered; being in the habit of engaging in evil thoughts; associating with the wicked; being accustomed to partaking of meals that do not suffice for the hosts; gazing at forbidden [women]; dividing with a thief; one who says; I will sin and repent. So too, they said in the Mishnah: One who says, 'I will sin and repent' is not given sufficient ability to repent. I will sin and Yom Kippur will atone — Yom Kippur does not atone. Gaining honor at the expense of another person's dishonor; separating oneself from the community; scorning one's parents or one's teachers; cursing the multitude; preventing the multitude from performing a commandment; leading another person from a good path to an evil one; using an object given in pawn by a poor person; accepting a bribe in order to sway others in judgment; finding a lost object and not returning it to its owners; seeing one's son going in bad ways and not stopping him; eating what was plundered from the poor, orphans, and widows; opposing the words of the Sages; suspecting worthy people; hating reproof; and mocking the commandments.

לומר כי מי שפּוֹרַק עָלוֹ וְנִכְשַׁל בְּאֶחָד מֵהֶם תָּמִיד תְּשׁוּבָתוֹ קָשָׁה אִם כְּשֵׁלַת בְּאֶחָד מֵהֶם תָּמִיד יֵאֱמָץ לְשׂוֹף שֵׁיחַ וְהִרְבָּה תִּפְלָה וְתַחֲנוּן וְאֶזְרוֹר חֵיל לְקַיִּים כָּל דְּבַר עֵיקָרֵי הַתְּשׁוּבָה וְתוֹסִיף לָקַח בָּהֶם יוֹם יוֹם בְּכָל לַבּ וּבְכָל נֶפֶשׁ בִּירְאָה וְאֶהְיֶה וְתִמְצָא חֲנִינָה וְתִנְתֵּן לְרַחֲמִים. אֶזְכּוֹר לָךְ מֵאֲשֶׁר דִּבְּרוּ רַבּוֹתֵינוּ בְּזֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה כ"ד דְּבָרִים מֵעַכְבִּים אֶת הַתְּשׁוּבָה וְאֵלּוּ הֵן רְכִילוֹת וְלִשׁוֹן הָרָע וּבַעַל חֵימָה וּבַעַל מַחֲשָׁבָה רָעָה וְהַמְתַּחֲבֵר לְרָשָׁע וְהַרְגִיל בְּסַעֲוָדָה שְׂאֵינָה מִסְּפָקַת לְבַעֲלֶיהָ וְהַמְסַתֵּפֵל בְּעֵרִיּוֹת וְהַחֹלֵק עִם גֵּנֵב וְהַאֲמִיר אַחֲטָא וְאֶשׁוּב. וְכֵן אָמְרוּ בַּמִּשְׁנָה הַאֲמִיר אַחֲטָא וְאֶשׁוּב אֵין מְסַפִּיקִין בִּידּוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה אַחֲטָא וְיוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר אֵין יוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר. וְהַמְתַּכְבֵּד בְּקָלוֹן חֲבִירוֹ וְהַפּוֹרֵשׁ מִן הַצְּבוּר וְהַמְבֹּזֶה אֲבוֹתָיו וְהַמְבֹּזֶה רַבּוֹתָיו וְהַמְקַלֵּל אֶת הָרַבִּים וְהַמְעַכֵּב אֶת הָרַבִּים מַעֲשׂוֹת דְּבַר מִצְוָה. וְהַמְטֵה אֶת חֲבִירוֹ מִדֶּרֶךְ טוֹבָה לְדֶרֶךְ רָעָה וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בַּעֲבוּטוֹ שֶׁל עֵנִי וְהַמְקַבֵּל שַׁחַד עַל מְנַת לְהַטּוֹת אַחֲרָיִם בְּדִין וְהַמוֹצֵא אֲבִידָה וְאֵינוֹ מַחְזִירָה לְבַעֲלֶיהָ וְהַרוֹאֶה אֶת בְּנוֹ בַּתְּרַבּוֹת רָעָה וְאֵינוֹ מוֹחֵה בִּידּוֹ וְהַאוֹכֵל שׂוֹד עֵנִיִּים יְתוּמִים וְאֶלְמָנוֹת וְהַחֹלֵק עַל דְּבָרֵי חֻקִּים וְהַחוֹשֵׁד בְּכַשְׂרִים וְהַשֹּׂנֵא אֶת הַתּוֹכְחוֹת וְהַמְלַעֵיג עַל הַמִּצְוֹת:

Practical Law:

Rambam, Laws of Prayer, Chapter 3

(1) The most appropriate manner [to recite] the

הלכה

הרמב"ם הלכות תפלה פרק ג

א תפלת השחר מצותה שיתחיל להתפלל עם

morning prayer is that one should begin to pray at sunrise, however its time is until the end of the fourth hour, which is a third of the day. If one transgressed or erred and prayed after four hours, until noon, he has fulfilled the obligation of prayer, but he has not fulfilled the obligation of prayer in its proper time. For just as prayer is a *mitzvah* from the Torah, so too, there is a *mitzvah* from the Sages to pray it in its [proper] time, as the Sages and prophets instituted for us. (2) We have already stated that the time for the afternoon prayer was instituted corresponding to the afternoon [תמיד] continual-offering. Because the continual-offering was brought every day at nine and a half hours, they decreed its time [i.e., *minchah* time] to be from nine and a half hours. This is what is referred to as the small *minchah*. Since on the eve of Pesach, when it came out on the Sabbath eve, the continual offering would be slaughtered at six and a half hours, they said that if one prays after six and a half hours he has fulfilled his obligation. When this time comes, the time of its obligation has arrived. This is what is referred to as the large *minchah*.

הַנֶּזֶק הַחֲמֵה וְזִמְנָה עַד סוֹף שְׁעָה רְבִיעִית שֶׁהִיא שְׁלִישִׁית הַיּוֹם. וְאִם עָבַר אֹד טְעָה וְהִתְפַּלֵּל אַחֵר ד' שָׁעוֹת עַד חֲצוֹת הַיּוֹם יֵצֵא יְדֵי חוֹבַת תְּפִלָּה. אָבָל לֹא יֵצֵא יְדֵי חוֹבַת תְּפִלָּה בְּזִמְנָה שְׂבִשֵׁם שֶׁהִתְפַּלֵּה מִצְוָה מִן הַתּוֹרָה כִּף מִצְוָה מִדְּבָרֵיהֶם לְהִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ בְּזִמְנָה כְּמוֹ שֶׁתִּקְנֶה לָנוּ חֻכְמִים וְנִבְיָאִים: ב כָּבֵר אֲמַרְנוּ שֶׁתְּפִלַּת הַמִּנְחָה כְּנֶגֶד תְּמִיד שֶׁל בֵּין הָעֶרְבִים תִּקְנֶה זִמְנָה. וְלִפִּי שֶׁהִיָּה הַתְּמִיד קָרֵב בְּכָל יוֹם בְּתִשְׁעַ שְׁעוֹת וּמִחֻצָּה תִּקְנֶה זִמְנָה מִתִּשְׁעַ שְׁעוֹת וּמִחֻצָּה וְהִיא הַנִּקְרָאת מִנְחָה קְטָנָה. וְלִפִּי שֶׁבְּעֶרֶב הַפֶּסַח שָׁחַל לְהִיּוֹת בְּעֶרֶב שַׁבַּת הָיִי שׁוֹחֲטִין אֶת הַתְּמִיד בְּשֵׁשׁ שְׁעוֹת וּמִחֻצָּה. אֲמַרו שֶׁהִתְפַּלֵּל לְאַחַר שֵׁשׁ שְׁעוֹת וּמִחֻצָּה יֵצֵא. וּמִשֶּׁהִגִּיעַ זְמַן זֶה הִגִּיעַ זְמַן חַיּוּבָהּ וְזוֹ הִיא הַנִּקְרָאת מִנְחָה גְדוֹלָה:

EMOR FOR MONDAY
TORAH

אמור ליום שני
תורה

ימין בקריאת ארבעה פסוקים אלו שהם כנגד ד דמילוי יוד דשם ב"ן להשאר בו הארה מתוספת הרוח משבת שעברה

ז אִשָּׁה זֹנָה וְחַלְלָה לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה ז אֶתְתָּא מְטַעֲיָא וּמְחַלְלָא לֹא

(7) They must not marry a woman who has been profaned or who is desecrated,

RASHI

רש"י

(ז) זֹנָה. שֶׁנִּבְעָלָה בְּעִילַת יִשְׂרָאֵל הָאָסוּר לָהּ, כְּגוֹן חִיבֵי כְּרִתוֹת, אוֹ נִתְיָן, אוֹ מַמְזֵר. חַלְלָה. שֶׁנִּגְדָּה מִן [relationships] punishable by excision (see Leviticus, Chapter 18), or [if she cohabited with] a natin [a descendant of the Giv'onim who were converted at the time of Yehoshua (see Joshua, Chapter Nine) and who were forbidden to marry into Israel for all generations], or a mamzer [a product of a forbidden union] (Torat Kohanim 21:14; Yevamot 61b). וְחַלְלָה — [This refers to a woman] who was born from one who is unfit [to be married] to the priesthood, for